

Kaivoslain uudistamishanke - lausuntopalaute

3.6.2022

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Lausunnot

Lausuntoja annettiin yhteensä 277 kappaletta. Niistä 195 tuli lausuntopalvelu.fi-sivuston kautta ja loput lähetettiin suoraan yö- ja elinkeinoministeriön kirjaamoon.

Lausunnoista suuri osa tuli yksityishenkilöiltä. Yksityishenkilöiden lausuntoja oli 125 kappaletta, joista reilu puolet lainasi tai yhtyi Suomen luonnonsuojeluliiton tai Kansalaisten kaivosvaltuuskunnan lausuntoon. Erilaisilta yhdistyksiltä ja järjestöiltä tuli lausuntoja 61 kappaletta. Niistä noin puolet oli erilaisia luonnonsuojelu- ja ympäristöjärjestöjä. Maakuntien lausuntoja tuli 17 ja kuntien lausuntoja 33. Viranomaisilta tuli 14 lausuntoa, joista 7 ELY-keskuksilta. Yritysten lausuntoja oli yhteensä 12 kappaletta, joista suurin osa oli kaivostoimialan yrityksiä. Saamelaiskäräjät, saamelaisneuvosto, kolttien kyläkokous, Paliskuntain yhdistys, Saamelaispaliskunnat ry sekä kolme paliskuntaa jättivät myös lausunnon, joissa he toivat esiin saamelaisten kotiseutualuetta ja poronhoitoaluetta koskevia näkökulmia. Esitys-luonnoksesta jätti lausunnon myös neljä ministeriötä, korkein hallinto-oikeus, oikeuskanslerin virasto ja maaseutupolitiikan neuvosto MANE. Kaikki lausunnot yksityishenkilöiden jättämiä lausuntoja lukuunottamatta on luettavissa hankeikkunasta (<https://tem.fi/hanke?tunnus=TEM090:00/2019>).

Lausuntopalaute

Varausmekanismi

- Yleisesti kannatettava kehitys
- Varausmaksu liian pieni / liian suuri
- Varausalueen koon rajoittaminen
- Varausajasta poikkeaminen tiukemmaksi
- Valitusoikeus laajemmaksi
- Varausmekanismin poistaminen
- Varausmaksu kunnille
- Varauksille alueellisia rajoitteita enemmän (kansallispuistot, luonnonpuistot, Natura-alueet ym)

Ympäristölliset seikat

- Ympäristöllisten elementtien lisäämistä pidettiin hyvänä ja huonona, myös riittämättömänä
- Kaivoslain mukaisen toiminnan ulkopuolelle ehdotettiin rajattavaksi alueita (kansallispuistot, luonnonpuistot, Natura-alueet ym)
- Kaivosluvan ja ympäristöluvan määräysten päällekkäisyys
- Ympäristölupa ennen kaivoslupaa tai lupien yhtäaikainen käsittely
- Ympäristövaikutusten kynnykset liian korkeat

Lausuntopalaute

Malminetsintä

- **Maanomistajasuostumuksesta esitettiin kritiikkiä**
 - Suostumus jo aiemmin ja suuremmalta enemmistöltä
 - Suostumuksen vaikutukset malminetsintäyhtiöiden toimintaan suuret
- **Kunnille veto-oikeus malminetsintäluvista**
- **Malminetsinnän aiheuttama epävarmuus muille elinkeinoille huolestutti pikemmin kuin malminetsinnän konkreettiset haitat**

Yleisölle avoimet tilaisuudet

- **Yleisesti kannatettava kehitys**
- **Ei aktiivisessa toiminnassa olevat kaivokset rajattava velvoitteen ulkopuolelle**
- **Ei voi velvoitetta liikesalaisuuden piirissä olevien tietojen kertomiseen**
- **Joku muu taho tilaisuuden järjestäjänä**
- **Kaivosviranomaisen osallistuminen tilaisuuteen**

Lausuntopalaute

Kuntakaava kaivosluvan edellytyksenä

- Kannatettava esitys
- Lisää kuntien päätösvaltaa
- Kritiikkiä, ettei kaivoksen perustamista saa jäädä kunnan päätettäväksi, koska vaikutukset ja merkitys laajemmat
- Kaivosala eri asemassa kuin muut elinkeinot
- Maakuntakaavan merkitystä usean kunnan alueelle ulottuvien vaikutusten osalta korostettiin
- Kaavakustannukset toimijoille

Kaivosvakuudet

- Kannatettava kehitys
- Riittävät vakuudet vähentää epävakaiden toimijoiden määrää alalla
- Muutos kaventaa vakuuden alaa
- Jäte- ja kaivosvakuuksien ulkopuolelle tunnistettiin jäävän kaivosten vesienhallinta, kemikaalit, pilaantuneiden maa-alueiden kunnostaminen
- Kaivos- ja jätevakuuden ”ristiinkäytön” mahdollistaminen
- Poikkeuksellisia tilanteita koskeva vakuudessa liian lyhyt aika

Lausuntopalaute

Alkuperäiskansa saamelaiset

- Hakijan selvitysvastuu
- Vapaa, tietoon perustuva ennakkosuostumus (FPIC)
- Sallitun haitan kynnys alemmaksi
- Saamelaisten kotiseutualue kaivoslain mukaisen toiminnan ulkopuolelle

Poronhoito

- Poronhoidon huomioiminen koko koko poronhoitoalueella samalla tavalla kuin erityisesti poronhoidolle varatulla alueella

Lisäksi

- Yleinen etu perusteltava selkeämmin
- Intressivertailu lakiin
- Huoltovarmuus / resurssiomavaraisuus / teollinen autonomia ei otettu huomioon esityksessä

Muutokset lausuntokierroksen jälkeen

- Kansallispuistojen ja luonnonpuistojen rajaaminen varausalueiden ulkopuolelle
- Hakijan selvitysvastuu saamelaisiin alkuperäiskansana kohdistuvien vaikutusten selvittämisestä
- 38 §:n mukaisen menettelyn selventäminen
- Varausmaksua koskevien säännösten selventäminen
- Valtioneuvoston puolta (maanomistajasuostumuksen ”takaporttina”) koskevan sääntelyn selventäminen
- Kaivosrekisteri / panttioikeus –sääntelyn selventäminen
- Yleislakien kanssa päällekkäisen sääntelyn poistaminen
- Säännöskohtaisiin perusteluihin täydennyksiä
- Yleisperusteluihin täydennyksiä

Valmistelun tilanne

- Parhaillaan lainsäädännön arviointineuvoston käsittelyssä
- Eduskuntakäsittely syyskaudella 2022